

## ПРЕПОРЪКИ

## СЪВЕТ

## ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

от 22 май 2017 година

**относно Европейската квалификационна рамка за учене през целия живот и за отмяна на препоръката на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2008 г. за създаване на Европейска квалификационна рамка за обучение през целия живот**

(2017/C 189/03)

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално членове 165 и 166 от него,

като взе предвид предложението на Европейската комисия,

като има предвид, че:

- (1) Квалификациите служат за различни цели. Те са носители на информация за работодателите за това какво по принцип знаят и могат да правят техните притежатели („резултати от ученето“). Те могат да бъдат предварително условие за достъп до определени регламентирани професии. Те помагат на органите и доставчиците на услуги за образование и обучение да определят нивото и съдържанието на обучението, получено от дадено лице. Те са от важно значение и за хората като израз на личните им достижения. Ето защо квалификациите играят важна роля за повишаване на пригодността за заетост и улесняване на мобилността и достъпа до по-нататъшно образование.
- (2) Квалификациите представляват официален резултат от процес на оценка и валидиране от страна на компетентен орган и обикновено са под формата на документи, като например удостоверения или дипломи. Чрез тях се определя, че дадено лице е постигнало резултати от ученето в съответствие с определени стандарти. Тези резултати от ученето могат да бъдат постигнати по различен начин в контекста на формално, неформално или самостоятелно учене както в национален, така и в международен контекст. Информацията относно резултатите от ученето следва да бъде леснодостъпна и прозрачна.
- (3) С Препоръката на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2008 г. за създаване на Европейска квалификационна рамка за обучение през целия живот<sup>(1)</sup> беше създадена обща референтна рамка от осем квалификационни нива, изразени като резултати от ученето с нарастваща степен на овладяване. Те служат като преобразуващ механизъм между различните квалификационни системи и техните нива. Целта на Европейската квалификационна рамка за учене през целия живот (ЕКР) е да се повишат прозрачността, съпоставимостта и преносимостта на квалификациите на гражданите.
- (4) По-общите цели на тази препоръка са да допринесе за модернизиране на системите за образование и обучение и за повишаване на пригодността за заетост, мобилността и социалната интеграция на работещите и учещите. Освен това тя има за цел да се свържат по-добре формалното, неформалното и самостоятелното учене, както и да се подкрепи валидирането на резултатите от ученето, придобити в различен контекст.
- (5) Държавите членки са разработили или разработват национални квалификационни рамки, основани на резултатите от ученето, и ги свързват с ЕКР чрез процес на „съотнасяне“. Нивата по ЕКР и дескрипторите на резултатите от ученето допринасят за по-голямата прозрачност и съпоставимост на квалификациите на различни национални системи. Те допринасят също така за цялостното преориентиране към резултатите от образованието и обучението. Съотнасянето към ЕКР следва да се прави чрез националните квалификационни рамки или, в случай че няма такива, националните квалификационни системи (наричани по-нататък „национални квалификационни рамки или системи“).

<sup>(1)</sup> ОВ C 111, 6.5.2008 г., стр. 1.

- (6) Квалификациите са по-прозрачни и по-добре съпоставими, когато са представени в документи, които включват препратка към приложимото ниво по ЕКР и описание на постигнатите резултати от ученето.
- (7) За да бъде осигурена широка подкрепа за ЕКР, в нейното изпълнение на равнището на Съюза и на национално равнище следва да участват широк кръг от заинтересовани страни. Основните заинтересовани страни включват всички учещи, доставчиците на услуги за образование и обучение, органите в областта на квалификациите, органите по осигуряване на качеството, работодателите, профсъюзите, промишлените, търговските и занаятчийските камари, органите, участващи в признаването на академичните и професионалните квалификации, службите за заетостта и службите за интеграция на мигрантите.
- (8) В своя доклад до Европейския парламент и Съвета от 19 декември 2013 г. относно оценката на ЕКР Комисията стигна до заключението, че ЕКР е широко приета като еталон за разработване на национални квалификационни рамки, прилагане на подхода, основан на резултатите от ученето, и подобряване на прозрачността и признаването на уменията и компетентностите. В него се подчертава, че Съюзът следва да създаде възможности за учещите и работещите да направят своите умения и компетентности по-видими, независимо от това къде са ги придобили.
- (9) В този доклад Комисията също стига до заключението, че консултативната група за ЕКР е предоставила ефективни насоки за националните процеси за съотнасяне и е изградила доверие и разбирателство между участващите държави. Освен това Комисията е стигнала до заключението, че ефективността на националните координационни звена за ЕКР зависи до голяма степен от това колко тясно са свързани с националното управление на процеса за съотнасяне.
- (10) Предвид положителната оценка на тази група продължаването на работата на консултативната група за ЕКР е от основно значение за последователното, съгласувано, прозрачно и координирано прилагане на настоящата препоръка.
- (11) Прозрачността и признаването на уменията и квалификациите са сред новите приоритети съгласно съвместния доклад на Съвета и Комисията от 2015 г. относно прилагането на стратегическата рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението („Образование и обучение 2020“). В този доклад се подчертава, че ЕКР следва да бъде доразвита с цел повишаване на прозрачността и съпоставимостта на квалификациите. По отношение на новопристигналите мигранти в доклада също се изтъква, че съществуващите инструменти за прозрачност биха могли да спомогнат за по-доброто разбиране на чуждестранните квалификации в Съюза и съответно на европейските квалификации в трети страни.
- (12) ЕКР и съотнесените към нея национални квалификационни рамки или системи могат да подкрепят съществуващите практики за признаване на квалификациите благодарение на засиленото доверие, разбирането и съпоставимостта на квалификациите в тях. Това може да направи по-лесен процеса на признаване на квалификациите за целите на учене и работа. Всеобхватните квалификационни рамки като ЕКР биха могли да послужат като информационни средства за практиките за признаване, както е посочено в препоръката относно използването на квалификационните рамки при признаването на чуждестранните квалификации, приета съгласно Конвенцията за признаване на квалификациите, отнасящи се до висшето образование в Европейския регион.
- (13) С течение на времето националните квалификационни рамки и системи се променят, поради което съотнасянето към ЕКР следва да се преразглежда и актуализира, когато е целесъобразно.
- (14) Доверието в качеството и нивото на квалификации, които са част от националните квалификационни рамки или системи, съотнесени към ЕКР (наричани по нататък „квалификации с ниво по ЕКР“), е от решаващо значение, за да се подкрепи мобилността на учещите и работещите в рамките на отрасловите и географските граници и извън тях. Препоръката на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2008 година за създаване на Европейска квалификационна рамка за обучение през целия живот съдържа общи принципи за осигуряване на качеството на висшето и професионалното образование и обучение. Те зачитат отговорността на държавите членки за механизмите за осигуряване на качество на националните квалификации в съответствие с принципа на субсидиарност. Стандартите и насоките за осигуряване на качество в европейското пространство за висше образование и Европейската референтна рамка за осигуряване на качество в професионалното образование и обучение създават основа за такива общи принципи.
- (15) Би могла да се проучи възможността за разработване на регистър, извън сферата на висшето образование, за органите, контролиращи системите за осигуряване на качество за квалификациите.
- (16) Системите за кредити могат да подпомогнат напредъка на лицата в ученето чрез улесняване на гъвкави модели за учене и на прехвърлянето между различните нива и видове образование и обучение, както и извън националните граници, като позволяват на учещите да натрупват и прехвърлят различни резултати от ученето, които са постигнати в различен учебен контекст, включително учене онлайн, неформално и самостоятелно учене. Подходът, основан на резултатите от ученето, може да улесни и разработването, предоставянето и оценяването на пълни квалификации или на елементи от квалификации.

- (17) Системите за кредити както на национално, така и на европейско равнище, функционират в институционален контекст като висшето образование или професионалното образование и обучение. На европейско равнище беше разработена Европейската система за трансфер и натрупване на кредити за висшето образование в европейското пространство за висше образование. По отношение на професионалното образование и обучение понастоящем се разработва Европейска система за кредити в професионалното образование и обучение в съответствие с препоръката на Европейския парламент и на Съвета от 18 юни 2009 г. за създаване на Европейска система за кредити в професионалното образование и обучение (ECVET) <sup>(1)</sup>. Когато е целесъобразно, биха могли да се насърчават връзките между националните квалификационни рамки и системите за кредити.
- (18) Въпреки че достиженията на правото на Съюза в областта на законната миграция и убежището предвиждат равно третиране с гражданите на страната по отношение на признаването на квалификации и дори мерки за подкрепа по отношение на лицата, ползващи се от международна закрила, в съответствие с Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета <sup>(2)</sup>, при гражданите на трети страни с университетско образование продължават да се наблюдават високи равнища на свръхквалификация и непълна заетост. Сътрудничеството между ЕС и трети страни в областта на прозрачността на квалификациите може да насърчи интеграцията на мигрантите на пазара на труда в Съюза. Като се има предвид нарастването на миграционните потоци към и от Съюза, е необходимо по-добро разбиране и справедливо признаване на квалификациите, получавани извън Съюза.
- (19) Основните елементи на ЕКР, по-специално подходът ѝ, основан на резултатите от ученето, определянето на дескрипторите за нивата и установяването на критерии за съотнасяне, разработени от консултативната група за ЕКР, са вдъхновили разработването на национални и регионални квалификационни рамки по целия свят. Все по-голям брой трети държави и региони се стремят да задълбочат връзките между своята квалификационна рамка и ЕКР.
- (20) В Директива 2005/36/ЕО на Европейския парламент и на Съвета <sup>(3)</sup> се предвижда, че чрез делегиран акт на Комисията могат да бъдат създадени „обща рамка на обучението“ за регламентираните професии като общ набор от знания, умения и компетентности. Общите рамки на обучението трябва да се основават на нивата на ЕКР. Съотнасянето към нивата на квалификациите по ЕКР не трябва да засяга достъпа до пазара на труда, когато професионалните квалификации са признати в съответствие с Директива 2005/36/ЕО.
- (21) В квалификационната рамка на европейското пространство за висше образование се предвиждат дескриптори за краткия цикъл (който може да бъде свързан с първия цикъл или в рамките на първия цикъл) и за първия, втория и третия цикъл на висшето образование. В дескриптора на всеки цикъл се посочват постиженията и способностите, свързани с квалификации, присъдени в края на този цикъл. ЕКР е съвместима с квалификационната рамка за европейското пространство за висше образование и дескрипторите на нейните цикли. Краткият цикъл (който може да бъде свързан с първия цикъл или в рамките на първия цикъл), първият, вторият и третият цикъл от квалификационната рамка за европейското пространство за висше образование съответстват на нива 5—8 по ЕКР.
- (22) Решение № 2241/2004/ЕО на Европейския парламент и на Съвета <sup>(4)</sup> помага на хората да представят по-добре своите умения, компетентности и квалификации.
- (23) Комисията понастоящем разработва Европейска класификация на уменията, компетентностите, квалификациите и професиите (ESCO). Използването ѝ на доброволна основа би могло да спомогне за подобряването на връзката между образованието и заетостта. Данните, разработени от държавите членки в контекста на ЕКР, биха могли да послужат като принос за тази класификация.
- (24) Информацията относно процеса на съотнасяне на националните квалификационни рамки или системи към ЕКР и относно квалификациите с ниво по ЕКР следва да бъде свободно достъпна за обществеността. Използването на общи структури и формати на данните би спомогнало за постигането на тази цел. Това ще улесни също и разбирането и използването на публикуваната информация относно квалификациите.
- (25) На национално равнище и на равнище ЕС следва да се осигурят съгласуваност, взаимно допълване и полезни взаимодействия между прилагането на ЕКР, националните квалификационни рамки или системи и инструментите за прозрачност и признаване на уменията, компетентностите и квалификациите, включително инструментите за осигуряване на качество, за натрупване и трансфер на кредити, както и инструментите, разработени в контекста на европейското пространство за висше образование, за прозрачност и признаване на уменията, компетентностите и квалификациите.

<sup>(1)</sup> ОВ С 155, 8.7.2009 г., стр. 11.

<sup>(2)</sup> Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 г. относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила (ОВ L 337, 20.12.2011 г., стр. 9).

<sup>(3)</sup> Директива 2005/36/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 септември 2005 г. относно признаването на професионалните квалификации (ОВ L 255, 30.9.2005 г., стр. 22).

<sup>(4)</sup> Решение № 2241/2004/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15 декември 2004 г. относно единна рамка на Общността за прозрачност на професионалните квалификации и умения (Европас) (ОВ L 390, 31.12.2004 г., стр. 6).

- (26) Развитието на ЕКР следва да бъде напълно съгласувано със съществуващото европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението съгласно стратегическата рамка „Образование и обучение 2020“ и бъдещите европейски стратегически рамки в областта на образованието и обучението.
- (27) Настоящата препоръка не замества, нито определя националните квалификационни рамки или системи. ЕКР не съдържа описание на конкретни квалификации или индивидуални компетентности и отделните квалификации следва да бъдат съотнесени към подходящото ниво на ЕКР чрез съответната национална квалификационна система.
- (28) Настоящата препоръка консолидира ЕКР като обща референтна рамка от осем нива, изразени чрез резултатите от ученето, която служи като механизъм за съпоставяне между различните квалификационни рамки или системи и техните нива.
- (29) Настоящата препоръка, предвид незадължителния си характер, отговаря на принципите на субсидиарност и пропорционалност, като подкрепя и допълва дейностите на държавите членки чрез улесняване на по-нататъшното сътрудничество между тях, за да се увеличи прозрачността, съпоставимостта и преносимостта на квалификациите на хората. Препоръката следва да се прилага в съответствие с националното право и практика,

ПРЕПОРЪЧВА НА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ, В ЗАВИСИМОСТ ОТ НАЦИОНАЛНИТЕ ОБСТОЯТЕЛСТВА:

- 1. Да използват ЕКР за съотнасяне на националните квалификационни рамки или системи и съпоставяне на всички видове и нива квалификации в Съюза, които са част от национални квалификационни рамки или системи, по-специално чрез съотнасяне на своите квалификационни нива към нивата на ЕКР, определени в приложение II, и чрез използване на критериите, определени в приложение III.
- 2. Да преразглеждат и актуализират, по целесъобразност, съотнасянето на нивата на националните квалификационни рамки или системи към нивата на ЕКР, определени в приложение II, с помощта на критериите, посочени в приложение III, при надлежно отчитане на националния контекст.
- 3. Да гарантират, че квалификациите с ниво по ЕКР са в съответствие с общите принципи за осигуряване на качество, определени в приложение IV, без да се засягат националните принципи за осигуряване на качество, които се прилагат за националните квалификации.
- 4. Където е целесъобразно, да насърчават свързването на системите за кредити и националните квалификационни рамки или системи, при отчитане на общите принципи за системите за кредити, определени в приложение V, без да се засягат националните решения за i) използването на системи за кредити и ii) свързването им с националните квалификационни рамки или системи. Тези общи принципи няма да водят до автоматично признаване на квалификациите.
- 5. По целесъобразност, да вземат мерки, за да гарантират, че всички издадени от компетентните органи нови документи за квалификация (напр. удостоверения, дипломи, приложения към удостоверения, приложения към дипломи) и/или регистри на квалификациите съдържат ясно посочване на съответното ниво по ЕКР.
- 6. Да направят резултатите от процеса на съотнасяне публично достъпни на национално равнище и на равнище ЕС и когато е възможно, да гарантират, че информацията относно квалификациите и резултатите от ученето е достъпна и се публикува, като се използват полетата за данни в съответствие с приложение VI.
- 7. Да насърчават използването на ЕКР от социалните партньори, публичните служби по заетостта, доставчиците на услуги за образование, органите по осигуряване на качеството и публичните органи, за да се подпомогнат съпоставянето на квалификациите и прозрачността на резултатите от ученето.
- 8. Да гарантират продължаването и координацията на задачите, изпълнявани от националните координационни звена за ЕКР. Основните задачи на националните координационни звена за ЕКР са подпомагане на националните органи за съотнасянето на националните квалификационни рамки или системи към ЕКР и запознаване по-отблизо на лицата и организациите с ЕКР,

ПРЕПОРЪЧВА НА КОМИСИЯТА, В СЪТРУДНИЧЕСТВО С ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ И ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ, В РАМКИТЕ НА КОНСУЛТАТИВНАТА ГРУПА ЗА ЕКР:

- 9. Да подкрепя съгласуваността при по-нататъшното прилагане на ЕКР в отделните държави членки чрез сравняване и обсъждане на методиките, използвани за определяне на нивата на квалификации в националните квалификационни рамки или системи, при надлежно отчитане на националния контекст.
- 10. При надлежно отчитане на националния контекст, да подкрепя разработването на методики за описание, използване и прилагане на резултатите от ученето с цел увеличаване на прозрачността, разбирането и съпоставимостта на квалификациите.
- 11. Да подкрепя установяването на доброволни процедури за определяне на нивата на международните квалификации чрез националните квалификационни рамки или системи и обмен на информация и консултации между държавите членки относно тези процедури с цел гарантиране на съгласуваност.

12. Да разработи насоки за предоставяне на информация относно ЕКР, по-специално за представяне на нивата по ЕКР върху новите удостоверения, дипломи и приложения, и/или регистри на квалификациите, в съответствие с националните системи и нормативната уредба в областта на удостоверенията и дипломите.
13. Да проучи възможностите за разработване и прилагане на критерии и процедури, за да се даде възможност, в съответствие с международните споразумения, за сравнение на националните и регионалните квалификационни рамки на трети страни с ЕКР.
14. Да организира взаимно обучение и обмен на най-добри практики между държавите членки, а където е подходящо да улеснява партньорските консултации по искане на държавите членки,

ПРЕПОРЪЧВА НА КОМИСИЯТА:

15. Да гарантира, че изпълнението на настоящата препоръка е подкрепено от действия, финансирани по линия на имащи отношение програми на Съюза.
16. Да гарантира ефективно управление на прилагането на ЕКР чрез запазване и пълна подкрепа за създадената през 2009 г. Консултативна група за ЕКР, съставена от представители на държавите членки и други участващи държави, социалните партньори и при необходимост — други заинтересовани лица. Консултативната група за ЕКР следва да осигурява обща съгласуваност и да утвърждава прозрачността и доверието в процеса на съотнасяне на националните квалификационни рамки или системи към ЕКР.
17. Да докладва относно напредъка вследствие на приемането на настоящата препоръка, по целесъобразност, в контекста на съответните рамки за образование, обучение и политиката за заетостта.
18. Да оценява в сътрудничество с държавите членки и след консултация със съответните заинтересовани лица действията, предприети в отговор на настоящата препоръка, и до 2022 г. да докладва на Съвета за натрупания опит и произтичащите изводи с оглед на бъдещи стъпки, включително, ако е необходимо, евентуално преразглеждане и преработване на настоящата препоръка.

Препоръката на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2008 г. за създаване на Европейска квалификационна рамка за обучение през целия живот се отменя.

Съставено в Брюксел на 22 май 2017 година.

За Съвета  
Председател  
E. BARTOLO

## ПРИЛОЖЕНИЕ I

## Определения

За целите на настоящата препоръка се прилагат следните определения:

- а) „*квалификация*“ означава официален резултат от процес на оценяване и валидиране, получен, когато компетентен орган определи, че дадено лице е постигнало резултати от ученето, съответстващи на определени стандарти;
- б) „*национална квалификационна система*“ означава всички аспекти на дейността на държава членка, свързани с признаването на ученето и други механизми, които свързват образованието и обучението с пазара на труда и гражданското общество. Това включва разработването и прилагането на институционални разпоредби и процеси, свързани с осигуряване на качеството, оценяване и присъждане на квалификации. Националната квалификационна система може да се състои от няколко подсистеми и да включва национална квалификационна рамка;
- в) „*национална квалификационна рамка*“ означава инструмент за класификация на квалификациите съгласно набор от критерии за достигнати конкретни нива в процеса на учене, чиято цел е да се обединят и съгласуват националните квалификационни подсистеми и да се подобрят прозрачността, достъпът, подпредбата и качеството на квалификациите по отношение на пазара на труда и гражданското общество;
- г) „*международна квалификация*“ означава квалификация, присъдена от законно установен международен орган (сдружение, организация, сектор или дружество) или от национален орган, действащ от името на международен орган, която се използва в повече от една държава и която включва резултати от ученето, оценени въз основа на стандарти, установени от международен орган;
- д) „*резултати от ученето*“ означава констатациите за онова, което учещият знае, разбира и може да прави при завършване на учебния процес, които се определят въз основа на знания, умения и отговорност и самостоятелност;
- е) „*знания*“ означава резултатът от усвояване на информация в процеса на учене. Знанията са съвкупност от факти, принципи, теории и практики, които са свързани с определена сфера на работа или обучение. В контекста на ЕКР знанията се описват като теоретични и/или фактологични;
- ж) „*умения*“ означава способността за прилагане на знания и използване на ноу-хау при изпълнение на задачи и решаване на проблеми. В контекста на ЕКР уменията се описват като познавателни (включващи използване на логическо, интуитивно и творческо мислене) или практически (включващи сръчност и употреба на методи, материали, уреди и инструменти);
- з) „*отговорност и самостоятелност*“ означава способността на учещия да прилага знания и умения самостоятелно и отговорно;
- и) „*компетентност*“ означава доказаната способност за използване на знания, умения и личностни, социални и/или методологични способности в работни или учебни ситуации и в професионалното и личностното развитие;
- й) „*валидиране на неформално и самостоятелно учене*“ означава процесът на потвърждаване от компетентен орган, че дадено лице е получило резултати от ученето, придобити в контекста на неформално или самостоятелно учене, измервани спрямо съответен стандарт. Този процес се състои от следните четири отделни етапа: установяване чрез диалог на определен опит на лицето, документиране с цел опитът на лицето да стане видим, формална оценка на този опит и удостоверяване на резултатите от оценката, което може да доведе до частична или пълна квалификация;
- к) „*официално признаване на резултати от ученето*“ означава процесът на предоставяне от компетентен орган на официален статут на получени резултати от ученето за целите на по-нататъшно обучение или заетост чрез: i) присъждане на квалификации (удостоверения, диплома или звания), ii) валидиране на неформално и самостоятелно учене, iii) предоставяне на еквивалентен статут, кредит или освобождаване;
- л) „*кредит*“ означава потвърждението, че част от квалификацията, която се състои от съгласуван набор от резултати от ученето, е била оценена и валидирана от компетентен орган в съответствие с одобрен стандарт; кредитът се присъжда от компетентните органи, когато лицето е постигнало съответните резултати от ученето, което е доказано с подходящи оценки. Кредитът може да бъде изразен като количествена стойност (например кредити или кредитни точки), която показва предполагаемото работно натоварване, което обикновено е необходимо на дадено лице за постигане на сходни резултати от ученето;

- м) „*системи за кредити*“ означава инструмент за прозрачност за улесняване на признаването на кредит(и). Тези системи могат да включват, наред с другото, еквивалентни статuti, освобождавания, единици/модули, които могат да бъдат натрупвани и прехвърляни, самостоятелност на доставчиците, които могат да предоставят персонализирани възможности за учене, както и валидиране на неформално и самостоятелно учене;
- н) „*трансфер на кредити*“ означава процесът, при който на лицата с натрупан кредит в един контекст се разрешава да получат оценка и признаване на този кредит в друг контекст.
-

## Дескриптори, които описват нивата в Европейската квалификационна рамка (ЕКР)

Всяко от осемте нива се определя чрез набор от дескриптори, които показват резултатите от ученето, отговарящи на квалификациите за това ниво във всяка квалификационна система.

|                                                      | Знания                                                                                         | Умения                                                                                                                                                                                                                | Отговорност и самостоятелност                                                                                                                                                                                                                                                    |
|------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                      | В контекста на ЕКР знанията се описват като теоретични и/или фактологични.                     | В контекста на ЕКР уменията се описват като познавателни (включващи използване на логическо, интуитивно и творческо мислене) и практически (включващи сръчност и употреба на методи, материали, уреди и инструменти). | В контекста на ЕКР отговорността и самостоятелността се описва като способността на учещия да прилага знанията и уменията самостоятелно и отговорно                                                                                                                              |
| Ниво 1<br>Резултати от ученето, отговарящи на ниво 1 | Основни общи знания                                                                            | Основни умения, необходими за изпълнение на прости задачи                                                                                                                                                             | Работа или обучение под пряко наблюдение в структуриран контекст                                                                                                                                                                                                                 |
| Ниво 2<br>Резултати от ученето, отговарящи на ниво 2 | Основни фактологични знания в определена сфера на работа или обучение                          | Основни познавателни и практически умения, необходими за използване на съответната информация за изпълнение на задачи и решаване на рутинни проблеми чрез използване на прости правила и инструменти                  | Работа или обучение под наблюдение и с известна степен на самостоятелност                                                                                                                                                                                                        |
| Ниво 3<br>Резултати от ученето, отговарящи на ниво 3 | Познаване на факти, принципи, процеси и общи понятия в определена сфера на работа или обучение | Набор от познавателни и практически умения, необходими за изпълнение на задачи и решаване на проблеми чрез подбор и прилагане на основни методи, инструменти, материали и информация                                  | Поемане на отговорност за завършване на задачите в работата или обучението<br><br>Приспособяване на собственото поведение към обстоятелствата при решаване на проблеми                                                                                                           |
| Ниво 4<br>Резултати от ученето, отговарящи на ниво 4 | Фактологични и теоретични знания в широк контекст в определена сфера на работа или обучение    | Набор от познавателни и практически умения, необходими за намиране на решения на конкретни проблеми в определена сфера на работа или обучение                                                                         | Способност за самоуправление в рамките на насоките за работа или обучение, които обикновено са предвидими, но подлежат на промяна<br><br>Надзор на рутинната работа на други лица, като се поема известна отговорност за оценка и подобряване на работните или учебните дейности |



|                                                                 | Знания                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Умения                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Отговорност и самостоятелност                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-----------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Ниво 5 (*)<br><br>Резултати от ученето, отговарящи на ниво 5    | Всестранни, специализирани, фактологични и теоретични знания в рамките на определена сфера на работа или обучение и осъзнаване на границите на тези знания                                                                                                                                                    | Всеобхватен набор от познавателни и практически умения, необходими за разработване на творчески решения на абстрактни проблеми                                                                                                                                                           | Упражняване на управление и надзор в контекста на работни или учебни дейности, при които промените са непредвидими<br><br>Преглед и развитие на собствените постижения и постиженията на другите                                                                                    |
| Ниво 6 (**)<br><br>Резултати от ученето, отговарящи на ниво 6   | Задълбочени познания в определена сфера на работа или обучение, които включват критическо разбиране на теории и принципи                                                                                                                                                                                      | Напреднали умения, които показват овладяване и новаторство, необходими за решаване на сложни и непредвидими проблеми в специализирана сфера на работа или обучение                                                                                                                       | Управление на сложни технически или професионални дейности или проекти, поемане на отговорност за вземане на решения в непредвидим работен или учебен контекст<br><br>Поемане на отговорност за управление на професионалното развитие на лица и групи                              |
| Ниво 7 (***)<br><br>Резултати от ученето, отговарящи на ниво 7  | Високо специализирани знания, някои от които представляват най-новите познания в дадена сфера на работа или обучение, като основа за оригинално мислене и/или изследователска дейност<br><br>Критическо осмисляне на въпроси, свързани със знанията в определена сфера и допирните точки между различни сфери | Специализирани умения за решаване на проблеми, необходими в областта на научните изследвания и/или иновациите с цел да се развият нови знания и процедури и да се включат знания от различни сфери                                                                                       | Управление и трансформиране на работен или учебен контекст, който е сложен, непредвидим и изисква нови стратегически подходи<br><br>Поемане на отговорност с цел осигуряване на принос към професионални познания и практики и/или за анализ на стратегическите постижения на екипи |
| Ниво 8 (****)<br><br>Резултати от ученето, отговарящи на ниво 8 | Най-нови знания в определена сфера на работа или обучение и в допирните точки между сфери                                                                                                                                                                                                                     | Усъвършенствани и специализирани в най-висока степен умения и техники, включително синтез и оценка, необходими за решаване на ключови проблеми в сферата на научните изследвания и/или иновациите и за разширяване и дефиниране наново на съществуващи знания или професионални практики | Наличие на значителен авторитет, новаторство, самостоятелност, научна и професионална почтеност и непрекъсната ангажираност с разработването на нови идеи или процеси в авангарден работен или учебен контекст, включително научни изследвания                                      |

Съвместимост с квалификационната рамка за европейското пространство за висше образование

Квалификационната рамка за европейското пространство за висше образование предвижда дескриптори за три цикъла на висше образование, одобрени от министрите на висшето образование на срещата им в Берген през май 2005 г. в рамките на процеса от Болоня. Всеки дескриптор за образователен цикъл предлага общо изложение на обичайните очаквани постижения и умения, свързани с квалификации, които представляват завършек на този цикъл.

(\*) Дескрипторът за краткия цикъл, разработен от Съвместната инициатива за качество като част от процеса от Болоня (който може да бъде в рамките на или свързан с първия цикъл), съответства на резултатите от ученето за ниво 5 по ЕКР.

(\*\*) Дескрипторът за първия цикъл съответства на резултатите от ученето за ниво 6 по ЕКР.

(\*\*\*) Дескрипторът за втория цикъл съответства на резултатите от ученето за ниво 7 по ЕКР.

(\*\*\*\*) Дескрипторът за третия цикъл съответства на резултатите от ученето за ниво 8 по ЕКР.

## ПРИЛОЖЕНИЕ III

**Критерии и процедури за съотнасяне на национални квалификационни рамки или системи към Европейската квалификационна рамка (ЕКР)**

1. Отговорностите и/или правната компетентност на всички имащи отношение национални органи, участващи в процеса на съотнасяне, са ясно определени и публикувани от компетентните органи.
2. Налице е ясна и доказуема връзка между квалификационните нива в националните квалификационни рамки или системи и дескрипторите за нивата на ЕКР.
3. Националните квалификационни рамки или системи и квалификациите в тях се основават на принципа и целта на резултатите от ученето и са свързани с механизмите за валидиране на неформалното и самостоятелното учене и със системите за кредити, където е приложимо.
4. Процедурите за включване на квалификациите в националната квалификационна рамка или за описание на мястото на квалификациите в националната квалификационна система са прозрачни.
5. Националната(ите) система(и) за осигуряване на качеството за образованието и обучението се позовава(т) на националните квалификационни рамки или системи и е(са) в съответствие с принципите за осигуряване на качеството, както е посочено в приложение IV към настоящата препоръка.
6. Процесът на съотнасяне включва съгласието на имащите отношение органи по осигуряване на качеството, че докладът за съотнасянето отговаря на съответните национални механизми, разпоредби и практики за осигуряване на качеството.
7. Процесът на съотнасяне включва международни експерти и докладите за съотнасянето съдържат писмено изложение на поне двама международни експерти от две различни държави относно процеса на съотнасяне.
8. Компетентният орган или органи удостоверява(т) съотнасянето на националните квалификационни рамки или системи към ЕКР. Компетентните органи, включително националните координационни звена за ЕКР, публикуват цялостен доклад, в който се описва съотнасянето, както и подкрепящите го данни, като в него се обръща внимание на всеки от критериите поотделно. Този доклад може да бъде използван за целите на самоудостоверяването съгласно квалификационната рамка за европейското пространство за висше образование в съответствие с нейните критерии за самоудостоверяване.
9. В рамките на 6 месеца от съотнасянето или актуализирането на доклада за съотнасянето държавите членки и другите участващи държави го публикуват и предоставят на съответния европейски портал имаща отношение информация за целите на съпоставянето.
10. След приключване на процеса на съотнасяне всички нови документи, свързани с квалификации, които са част от национални квалификационни рамки или системи (напр. удостоверения, дипломи, приложения към удостоверения, приложения към дипломи) и/или регистри на квалификациите, издадени от компетентните органи, следва да съдържат — посредством националните квалификационни рамки или системи — ясно посочване на съответното ниво по ЕКР.

## ПРИЛОЖЕНИЕ IV

**Принципи за осигуряване на качеството за квалификации, които са част от националните квалификационни рамки или системи, съотнесени към Европейската квалификационна рамка (ЕКР)**

Качеството на всички квалификации с ниво по ЕКР следва да бъде гарантирано, за да се повиши доверието в тяхното качество и ниво.

В зависимост от националните обстоятелства и като се вземат предвид разликите между различните сектори, осигуряването на качеството на квалификациите с ниво по ЕКР следва <sup>(1)</sup> <sup>(2)</sup>:

1. да отчита структурата на квалификациите и прилагането на подхода, основан на резултатите от ученето;
2. да гарантира валидна и надеждна оценка съгласно договорени и прозрачни стандарти, основани на резултатите от ученето, и да отчита процеса на удостоверяване;
3. да се състои от механизми и процедури за обратна връзка с цел непрекъснато подобряване;
4. да включва всички имащи отношение заинтересовани страни на всички етапи от процеса;
5. да се състои от съгласувани методи за оценка, които съчетават самооценка и външен преглед;
6. да бъде неразделна част от вътрешното управление — включително на отдадените на подизпълнители дейности — на органите, издаващи квалификации с ниво по ЕКР;
7. да се основава на ясни и измерими цели, стандарти и насоки;
8. да бъде подкрепено с подходящи ресурси;
9. да включва редовен преглед на съществуващите външни контролни органи или агенции, които следят за осигуряване на качеството;
10. да включва електронен достъп до резултатите от оценката.

---

<sup>(1)</sup> Тези общи принципи са напълно съвместими с европейските стандарти и насоки (ЕСН) за осигуряване на качество в европейското пространство за висше образование и с европейското осигуряване на качество в професионалното образование и обучение (EQAVET).

<sup>(2)</sup> В зависимост от националните обстоятелства тези принципи може да не се прилагат за общото образование.

## ПРИЛОЖЕНИЕ V

**Принципи за системите за кредити, които са свързани с националните квалификационни рамки или системи, съотнесени към Европейската квалификационна рамка (ЕКР) <sup>(1)</sup>**

Като използват подхода, основан на резултатите от ученето, ЕКР и националните квалификационни рамки или системи следва да осигуряват по-добра подкрепа на лицата в процеса на: i) преминаване между различни нива на образование и обучение, ii) движение в рамките на секторите на образование и обучение и между тях, iii) движение между образование и обучение и пазара на труда, и iv) движение в държавите и извън тях. Без да се засягат националните решения за i) използването на системи за кредити и ii) свързването им с национални квалификационни рамки или системи, различните системи за кредити, по целесъобразност, следва да работят заедно с националните квалификационни рамки или системи, за да подкрепят преходите и да улеснят напредването. За тази цел системите за кредити, свързани с националните квалификационни рамки или системи, според случая, следва да спазват следните принципи:

1. Системите за кредити следва да бъдат в подкрепа на гъвкави модели за учение, в полза на отделните учещи.
2. Когато се структурират и разработват квалификациите, следва системно да се използва подходът, основан на резултатите от ученето, за да се улеснят прехвърлянето на (елементи на) квалификации и напредването в ученето.
3. Системите за кредити следва да улесняват прехвърлянето на резултатите от ученето и напредването на учещите през институционалните и националните граници.
4. Системите за кредити следва да стъпват върху изрично и прозрачно осигуряване на качеството.
5. Кредитът, придобит от дадено лице, следва да се документира, като се посочват получените резултати от ученето, наименованието на компетентната институция, присъждаща кредита и където е уместно — съответната кредитна стойност.
6. Системите за трансфер и натрупване на кредити следва да се стремят към полезни взаимодействия с механизмите за валидиране на предходното учене, работейки заедно за улесняване и насърчаване на прехвърлянето и напредването.
7. Системите за кредити следва да се разработват и подобряват чрез сътрудничество между заинтересованите страни на подходящото национално равнище и равнище на Съюза.

---

<sup>(1)</sup> Тези общи принципи са напълно съвместими с Европейската система за трансфер и натрупване на кредити (ECTS) и Европейската система за кредити в професионалното образование и обучение (ECVET).

## ПРИЛОЖЕНИЕ VI

**Елементи за полетата за данни за електронното публикуване на информация за квалификациите  
с ниво по ЕКР**

| ДАННИ                                                                                       |     |                                                                                                      | Задължително/<br>Незадължително |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|-----|------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| Наименование на квалификацията                                                              |     |                                                                                                      | Задължително                    |
| Област (*)                                                                                  |     |                                                                                                      | Задължително                    |
| Държава/Регион (код)                                                                        |     |                                                                                                      | Задължително                    |
| Ниво по ЕКР                                                                                 |     |                                                                                                      | Задължително                    |
| Описание на квалификацията (***)                                                            | или | Знания                                                                                               | Задължително                    |
|                                                                                             |     | Умения                                                                                               | Задължително                    |
|                                                                                             |     | Отговорност и самостоятелност                                                                        | Задължително                    |
|                                                                                             | или | Отворено текстово поле, в което се описва какво се очаква да знае, разбира или може да прави учещият | Задължително                    |
| Присъждащ орган или компетентен орган (**)                                                  |     |                                                                                                      | Задължително                    |
| Кредитни точки/предполагаемо натоварване, необходимо за постигане на резултатите от ученето |     |                                                                                                      | Незадължително                  |
| Вътрешни процеси за осигуряване на качеството                                               |     |                                                                                                      | Незадължително                  |
| Външно осигуряване на качеството/регулаторен орган                                          |     |                                                                                                      | Незадължително                  |
| Допълнителна информация за квалификацията                                                   |     |                                                                                                      | Незадължително                  |
| Източник на информация                                                                      |     |                                                                                                      | Незадължително                  |
| Връзка към съответните приложения                                                           |     |                                                                                                      | Незадължително                  |
| URL на квалификацията                                                                       |     |                                                                                                      | Незадължително                  |
| Език на информацията (код)                                                                  |     |                                                                                                      | Незадължително                  |
| Изисквания за прием                                                                         |     |                                                                                                      | Незадължително                  |
| Дата на валидност (ако е приложимо)                                                         |     |                                                                                                      | Незадължително                  |

| ДАННИ                                       |  | Задължително/<br>Незадължително |
|---------------------------------------------|--|---------------------------------|
| Начини за придобиване на квалификацията     |  | Незадължително                  |
| Връзка с професии или професионални области |  | Незадължително                  |

(\*) Стандартна международна класификация на образованието (ISCED) – области на образование и обучение 2013 г.

(\*\*) Минималната необходима информация за присъждащия орган или компетентния орган има за цел да улесни намирането на информация за същия, което означава, че включва неговото наименование или, ако е приложимо, наименованието на групата присъждащи органи или компетентни органи, плюс URL или информация за контакт.

(\*\*\*) Описанието се състои от отворени текстови полета, без установена употреба на стандартна терминология и без задължение за държавите членки да превеждат описанието на други езици на ЕС.